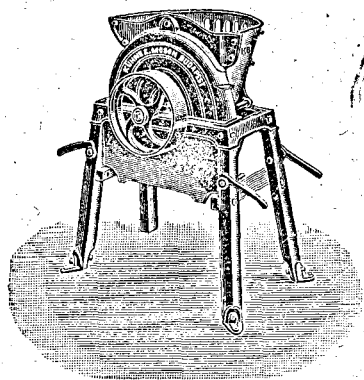
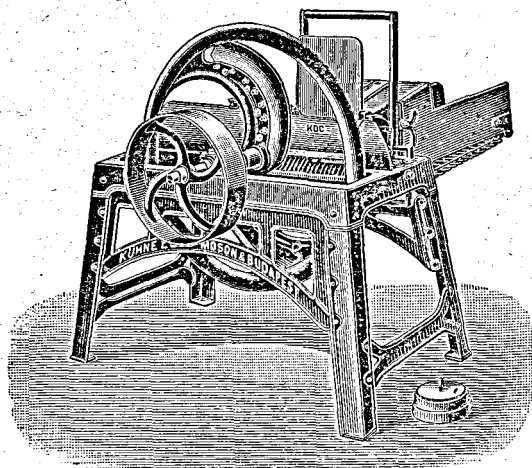


Idénygépek: Szecskavágók, répavágók, hengeres és tárcsás darálók, tengerimorzsolók kézi- és erőhajtásra, olajpogácsatorók, gyökmosógépek, takarmányfüllesztők stb.

3007



Teljes takarmánykészítő berendezések.

„RÜHNE”

MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR RÉSZV.-TÁRS. MOSONBAN

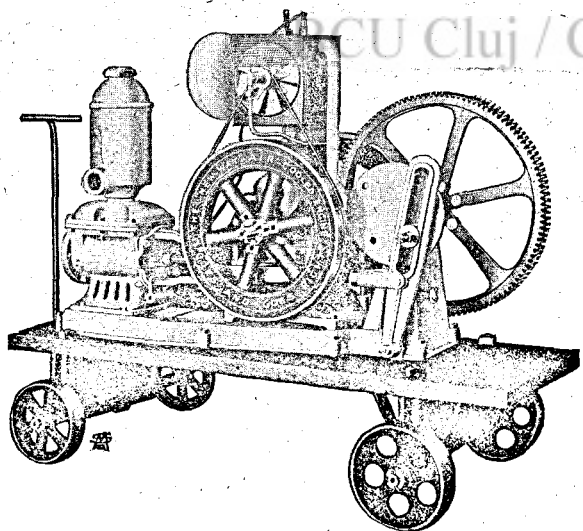
Főraktár: Budapest.

VI., Vilmos-császár-ut 59.

Fiókraktárak:

Debrecen, Kaposvár,

Szabadka, Temesvár.



„NEW-WAY” léghűtéses és „AVANCE” nyersolaj- MOTORJAINK

kivitel és munkateljesítmény tekintetében minden más gyártmányt messze felülmúlnak.

3152

Egyszerű szerkezetük, üzembiztosságuk és csekély tüzelőanyagfogyasztásuk

oly előnyöket biztosítanak, hogy alkalmazásuk gazdaságosságáról a jelen körülmények között, amidőn a benzin és olaj beszerzése immár nehézségekbe nem ütközik, a számitó gazda is meggyőződik.

Felvilágosítással és leírással szolgál:

Bächer Rudolf – Melichar Ferencz

Magyarországi
vezérképviselő:

Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körut 26. sz.



Név és védjegy
törvényes
szabadalom

Patkánin

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyáranak vezetősége Nagybecskerekén.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

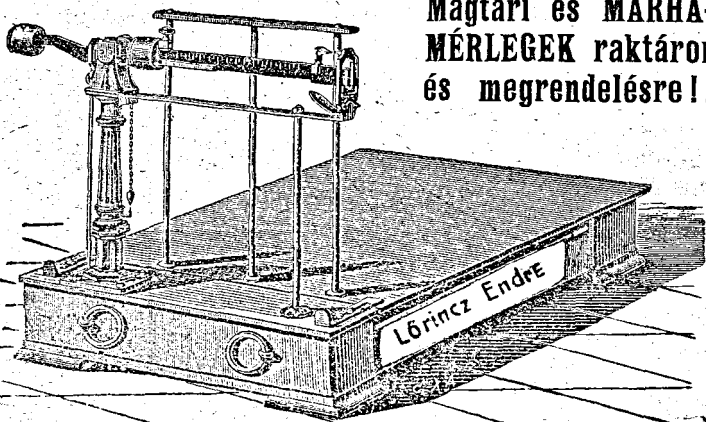
Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatású találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes. 1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagyságú gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KOLOZSVÁR,
HOSSZU-UTCA 26. SZ.

KITÜNTETETT OKLEVELES MÉRLEGKÉSZÍTŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-
LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

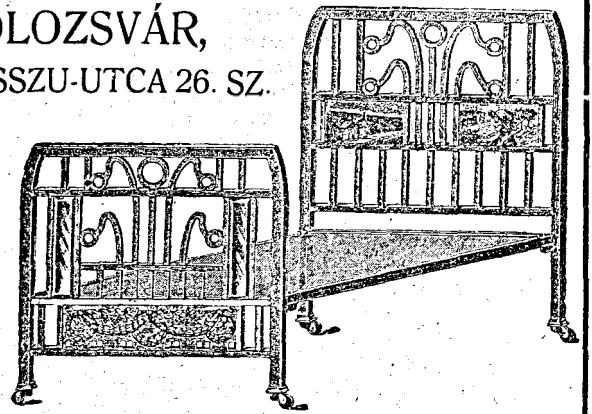
3111



Magtári és MARHA-
MÉRLEGEK raktáron
és megrendelésre!!

FELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sirrácok készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságycat és butorokat, stb.



Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalannul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

Hazafias kötelesség most a többtermelés!

Jelentékeny műtrágyamegtakarítás mellett
tetemes terméstartóbbletet biztosít
a sortrágyázás!



Legjobb kombinált vetőgép a szabadalm.

3164

“REKORD II.”

Sorba vet.

Árajánlattel szívesen szolgál

Sorba trágyáz.

A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyáranak Vezér-
ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJEBNIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:

Bajok a hadifogoly munka körül	387
Az Omge és a Geosz közgyűlése	387
Az erdélyi falusi fiatalság közgazdasági neveléséről és a fegyelmzéséről. Dr. Cséser Lajos	388
A fehér ürmön értékesítéséről. Dr. Péter Béla	389
A burgonya, mint sertéstakarmány	390
Kormányintézkedések	391
Vegyes közlemények	391
Hirdetések.	

Bajok a hadifogoly munka körül.

A mezőgazdasági munkára kiutalt hadifoglyok ügyének új meg új rendeletekkel történt szabályozása még mindig nem szüntette meg az e kérdés körül előfordult visszasságokat és aránytalanságokat. Így például a községek útján kiadott hadifoglyok után szerződésileg kilátásba helyezett élelmezési térítéseket, amelyeket csak november 16-ikától szüntettek be, amelyek tehát addig az időpontig az érdekelte munkaadókat jogosan megilletnék, egyeseknek kiutalták, másoknak azonban nem s ez az egyenlőtlen elbánás annál több felindulásra ad okot, minél inkább terjesztik merkantilizmus oldalról a közvéleményben azt a hitet, hogy a gazdák a hadifogoly munkások után némi élelmezési pótlékban is részesültek. Vagy jogosan járt ez az összeg minden a községek útján kiadott hadifogoly után — aminthogy tényleg így áll és jogilag teljesen világos a helyzet — s akkor ez a térítés nem egyes szerencsésekné kijutó ajándék, hanem mindenkit egyformán megillető jog, vagy nem jár ez az összeg senkinek sem s akkor ebbe is bele tudnánk nyugodni, de mindenkor egyforma elbánást követelünk.

Másik baj a hadifoglyok ruházata és felszerelése körül van. A kormányrendelet szerint ugyanis a gazdák e célra fordított, igazolt kiadásait a hadifogolytábor parancznokságok tartoznának megtéríteni. Amde e tekintetben is a legnagyobb aránytalanságok és legeltérőbb eljárások vannak napirenden, itt is ideje volna tehát érvényt szerezni, még pedig országszerte egyöntetű módon, a fennálló kormányrendeletnek.

Ami pedig a jövőt illeti, üdvösnek tartanók, ha a hadifoglyok gazdasági munkára való kérelmezése a törvényhatóságok hatáskörébe utaltatnák át, ami az eljárást mindenestre gyorsítaná és egyszerűsítene. Szükséges volna továbbá a hadifoglyok ellátására vonatkozó előírásokat egységesen szabályozni s ezeket valamennyi fogolytáborra nézve kötelezővé tenni, nehogy az egyes táborparancsnokságok e téren a legellentétebb kívánásokat támaszthassák. Ez ugyanis nemcsak fölösleges zaklatással jár

a gazdákra nézve, hanem még azt a visszasságot is maga után vonja, hogy gyakran az egy határban dolgozó hadifoglyok eltartása más-más feltételekhez van kötve az élelmezés, a munkaidő, a zsold, a különjárandságok stb. tekintetében s így persze az erről tudnást szerző hadifoglyok között emiatt elégtelenség támad. A fölösleges és semmi hasznot sem hajtó, gazdasági munkához nem értő őrszemélyzet is kiküszöbölendő volna, a munkaidőnek pedig mindenestre a gazdasági üzemekben nálunk szokásos munkaidőhöz kell simulnia, különben a hadifoglyoknak a hazai cselédséggel és munkásokkal együttesen való foglalkoztatása teljesen lehetetlenné válik.

Minthogy tavaszra a hadifogoly munkások megfelelő kihasználása nélkül sok gazdasági üzem egyáltalában nem volna fenntartható, mindeme kérdések gyakorlatias szabályozását úgy, amint azt az OMGE. ismételt felterjesztések útján kérte a kormánytól, most kell megoldani, nehogy az új gazdasági évben a régi-bajok megismétlődjenek, sőt még fokozódjanak is.

Az Omge és a Geosz közgyűlése.

A napokban tartotta meg rendes lévi közgyűlését az Országos Magyar Gazdasági Egyesület és a Gazdasági Egyesületek Országos Szövetsége. Mind a két közgyűlés emlékezetes alkalmat nyújtott az ország mezőgazdasági vezető köreinek a háborús idők legjelentősebb gazdasági kérdéseiben való állásfoglalásra és a legközelebbi gazdasági politika irányelveit illető követelések erőlyes hangoztatására.

Mindkét gyűlés iránt jelentékeny érdeklődés nyilvánult meg. A gazdatársadalmi élet vezető egyénei csaknem teljes számban jelentek meg. A kormányt Ottlik Iván v. b. t. t., földmivvelésügyi államtitkár képviselte.

Az Omge közgyűlése.

Bujanovics Sándor elnök a napirend első pontjaként határozati javaslatot nyújtott be, amely szerint a közgyűlésen egybegyűlt gazdaközönség köszönetét és háláját fejezi ki vitéz hadseregünknek. Hosszantartó lelkes éljenzéssel fogadta el a közgyűlés a javaslatot.

A Rubinek Gyula igazgató által be- terjesztett 1914. évi jelentést, amely az Omge céltudatos és mintaszerű érdekképviseleti munkásságáról és az egyesület állandó erősödéséről ad számot.

Mutschbacher Emil titkár jelentését és a költségvetést is magáévá tette a közgyűlés, amely a választások során az igazgató-választmányba megválasztotta 6 évre: Bethlen István gróf, Bolla Mihály,

Csekonic Sándor gróf, Darányi Béla, Dessewffy Emil gróf, Dubravszky Róbert, Erős Rezső, Förster Aurél dr., Kohner Adolf báró dr., Korányi Frigyes báró dr., Makfalvy Géza, Matta Árpád dr., Nagy Ferenc dr., Pálffy Béla gróf, Piller Kálmán, Sághy Gyula dr., Somssich László gróf, ifj. Sporzon Pál, Teleki József gróf, Ujhelyi Imre. Öt évre: Czainer Nándor, Gyárfás József.

Azután az indítványokat tárgyalták. A tavaszi vetőmag beszerzéséről való gondoskodás tárgyában érkezett indítvány alapján a közgyűlés elhatározta, hogy az indítvány értelmében előterjesztést intéz a földmivvelésügyi kormányhoz.

Ottlik Iván államtitkár a miniszter megbízásából kijelentette, hogy a kormány a kedvezőtlen időjárás következtében elmaradt téli vetések pótlása érdekében mindent megtesz és a tavaszi vetőmag beszerzésével s ennek a gazdák rendelkezésére való bocsátásával akar segíteni és elhatározta, hogy a földmivvelésügyi tárca terhére 100.000 mm. tavaszi búzát, 600.000 mm. árpát, 400.000 mm. zabot, 5000 mm. kölest fog a Haditermény által beszerzett készletekből vásárolni. Az ország különböző részeiben felelőállítandó gabonaraktárakban helyezik el s a gazdáknak január közepéig kell bejelenteni a szükségletüket s a Mezőgazdák Szövetkezete fogja árusítani részükre a vetőmagot. Ellenőrizni fogják, hogy minden mezőgazda csak annyi vetőmagot vegyen igénybe, amennyire valóban szüksége van; ezt az ellenőrzést a gazdatársadalom tagjaiból alakítandó szervezetre bízzák. A vetőmagszállítási nehézségek csökkentésére szükséges lesz, hogy a gazdák ott szerezzék be a vetőmagot, ahol legkönnyebben hozzáférhetnek. A kormány a bari és tengeri vetőmag beszerzése iránt is intézkedni fog s a földmivvelésügyi miniszter azt kívánja, hogy mindazokat a kívánásokat, amelyek a gazdatársadalom részéről elhangzanak, a gazdatársadalom képviselői véleményének meghallgatásával intézzék el.

Az államtitkár kijelentéseit megnyugvással vette a közgyűlés tudomásul.

Ezzel az OMGE közgyűlése véget ért.

A Geosz nagy-gyűlése.

A Gazdasági Egyesületek Országos Szövetségének nagygyűlésén Darányi Ignác napirend előtt szót kért, hogy a vámpolitikai helyzetről nyilatkozzék.

Azzal kezdte, hogy elődeink harci dicsősége a gazdaosztály vitézségében támadt föl újból. A küzdőknek és szövetség-

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 29.

Saját székház. — Saját borpincék Budafokon. — Raktárak: Nyugati pályaudvar, XX. számú közraktár. — Sertéshizlaló-telepek Kőbányán.

1. Alaptőke jelenleg	— — — — —	1,270.000 korona.
2. Tisztviselők és szolgák nyugdíjintézete	— — — — —	730.000 korona.
3. Tartalék alap	— — — — —	320.000 korona.
4. Betéti állomány jelenleg kb.	— — — — —	3,500.000 korona.

Beosztás:

- | | | |
|---------------------------|--------------------------|-------------------------|
| 1. Vetőmagosztály | 4. Géposztály | 7. Tenyészállatosztály |
| 2. Gazdasági anyagosztály | 5. Gabonaosztály | 8. Borértékesítőosztály |
| 3. Szőlészeti osztály | 6. Abraktakarmányosztály | 9. Biztosítási osztály |
10. Pénz- és hiteligyosztály: Betétek folyószámlára: takaré- és gazdasági üzemlőkék szövetkezetünknel való elhelyezése.

Tájékoztató és belépési nyomtatványok rendelkezésre állanak.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérmű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérmű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.



Mátrac, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszerűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon, ebédlő és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

geseinknek élelemmel való ellátása szintén a gazdaosztály érdeme. Ebből a tényből kiindulva mutatott rá annak jogosságára, hogy mai vámvédelmi és állategészségügyi berendezésünkhöz ragaszkodnunk kell. A magyar gazda vámvédelme, ugymond, ne legyen csekélyebb, mint amit a német gazda élvez. Ebből a nézőpontból az úgynevezett »legtöbb kedvezés« elvét is reformálni kell. Németországgal egy időben és egységesen kell kereskedelmi politikánkat intézni. Németország példája megtanít bennünket, hogy erőteljes vámvédelmet lehet erős ipari akcióval egyesíteni. A mai abnormális helyzetből némi melyek állandó berendezkedéseket szeretnénk létesíteni. Nem volna igazságos, ha a hárból hazatérő kisgazdák gazdasági jövedelmét megcsökkentetnénk.

A hosszantartó helyesléssel fogadott beszéd után *Ottlik Iván* államtitkár állt szóra. Beszéde elején a most folyó világháború gazdasági okára mutatott rá s arra, hogy a kötendő békeszerződésnek egyik legfontosabb feladata lesz a háború gazdasági indító okát tevő kérdések szabályozása. Hite szerint a mi gazdasági életünknek és vámpolitikánk irányának mindig a magyar föld lesz az alapja és így ennek érdekét a megfelelő vámvédelem, tehát a német paritás fentartásával biztosítani minden időben elvitázhatalan feladatunknak kell tekintenünk.

Rubinek Gyula igazgató beszéde elején a merkantilizmus november 28-iki ankétjéért tette szavát, rámutatva, hogy akik ott a drágaság ellen panaszkodtak, voltaképpen nem panaszkodhattak. Ezzel szemben rámutatott a mezőgazdasági termelés nehéz helyzetére, a tavalyi 28 és az idei 31 millió mázsára becsülhető termésre. A gazdák javára a gabona-prémium nem érvényesülhetett, mert az osztrákok szükségletüket csak most szeretnék nálunk biztosítani. Ez, amennyire rossz a gazdának, annyira jó a belső fogyasztásnak, mert így ez a kontingens is olcsón nálunk maradt. A vámfelfüggesztés előtt vásárolt román gabona nagy része ma is ott hever még Romániában. A városok élelmezésével eddig senki sem törődött, ami hűtőház van, az nem a konzerválás, de a spekuláció célját szolgálja. A közélethez intézését a városok rábízták az aránytalanul elszaporodott közvelítőkre, akikhez azok is csatlakoztak, akiket az orosz betörés hajtott át hozzánk. Ez a had nálunk földönfutóból — hadiadóra kötelezetté lett! A gazdák országszerte látták, hogy az ő munkájukból hogyan gazdagodnak meg mások s annak, hogy a gazdák közt is akadt spe-

kuláns, ez volt az oka. A drágaság egyik főokául az ársziót is megjelölte *Rubinek*. Ebből — ugymond — sokan nagy hasznot könyvelnek el naponta maguknak. A német húspiacról megjegyezte, hogy az olcsó hus ott oly állatok kényszervágásából ered, amelynek takarmányhiány folytán csak csontból és bőrből állanak. A jó hus ott is drága. A német ipar ennek ellenére mégis békében fér meg szerinte a német mezőgazdasággal s a legnagyobb iparág, a német nehéz ipar érdekeltisége már megegyezett a német mezőgazdákkal, hogy a vámvédelem eddigi aránya csorbítatlanul megmaradjon. Nálunk ezzel szemben a mezőgazdasági vámvédelem lerombolását szeretnék egyesek előkészíteni s ebben a sajtó, kivétel nélkül segít nekik. Ezután határozati javaslatot terjesztett elő, amely a gazdák nevében tiltakozik a drágítás vádjá ellen.

Zselénszky Róbert gróf szólt ezután, néhány gyakorlati adattal rombolva le a novemberi drágasági ankét memorandumának felületes és tendenciózus vádjait. Rámutatott például arra, hogy míg ő az idei krumplitermését bizonyos Schönfeld Pinkásznak métermázsánként 7 koronáért adta el, azt olvasta a drágasági memorandumban, hogy a burgonya ára 15 korona, mire eljut a budapesti munkás asztalára! A holdankénti háborus jövedelem abszurd nagyításával szemben adatokkal bizonyítja, hogy neki a homoki birtok 15, a síkföldi 20 korona hasznót hozott átlagosan. Ami a kevésszámú hadifogoly munkáját illeti, az átlag napi 6 koronába került a gazdának. Egyik birtokát parcellabérlet útján hasznosítja. Ebből a birtokából 1913-ban 32 ezer korona jövedelme volt, amely tavaly 27, az idén pedig 17 ezer koronára apadt le. Így áll a helyzet a háborus gazda-nyereség ügyében!

Gaál Gaszton: Foglalkozik a drágasági ankéten elhangzott kívánságokkal, a melyekkel az ankét a drágaság enyhítését kívánja. Hibáztatja az ankétnek azt a felfogását, hogy a városi embernek rosszabb a dolga, mint a falusié. A magyar gazdatársadalom sokkal nagyobb áldozatot hozott mint az ipar és kereskedelem. Az ipar még megfelelt azoknak a feladatoknak, amiket a háború támasztott — jó pénzért. A kereskedelem azonban feladatai tekintetében csődöt mondott, keresni ugyan nem keresett elegendő, de nem felelt meg tulajdonképpeni céljának, illetéktelen emberek spekuláltak, halmoztak össze készleteket. Ha ilyen viszonyokat látunk, akkor felmerül az a gyanú, hogy az ankétnek más rejtett céljai voltak.

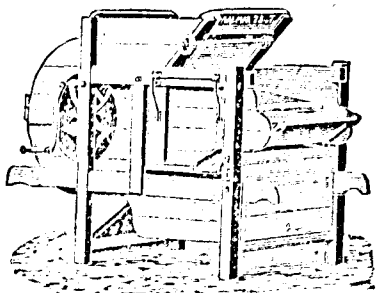
Bernáth István: A drágasági ankéten megelégedtek arról, hogy nem beszélhettek a fogyasztók többsége nevében. A drágasági ankéten a plutokrácia és a szociálisták szövetkeztek a történelmi magyarság ellen. Panaszkodnak az ipari szervezetek, holott nálunk az iparnak most különösen jól megy a sora, ezt *Matlekovics* írásaiból be tudja bizonyítani s ha az iparnak jó dolga van, jó dolga kell hogy legyen az ipari munkásnak is. Folyton az élelmiszerdrágaságot emlegetik, de megelégedtek a kartelek árdrágító törekvéseiről, hallgattak a bankok, pénzintézetek nyereségének maximálásáról.

Ezután a nagygyűlés elfogadta a benyújtott határozati javaslatot és *Osztró-Luczky Miklós* alelnök indítványára elhatározta, hogy a nagygyűlésen elhangzott beszédekét kinyomatja s megküldi az országgyűlés mindkét háza tagjainak, a gazdasági szervezeteknek, egyesületeknek és szövetkezeteknek.

Az erdélyi falusi fiatalság közgazdasági neveléséről és fegyverkezéséről.

A most zajló világháború sok jó és rossz tanulságaiból a többi között megint bebizonyult a 44 év előtti történelmi tétel a német iskolamesterekről, hogy a francia-német háborút velők nyerték meg. U. i. már a régi porosz iskolamesterek katonásan nevelték a kezökre bizott „burkus“ fiatalságot, így a hadsereg részére utóbb fegyverkezett anyagot sorozhattak. Ez a katonásan fegyverkezett nevelés a legújabb időkig úgy látszik már általános „germán“ szokás lett, mert hiszen a háború elejétől fogva minden német társadalmi kaszt és polgári foglalkozás is oly gyorsan alkalmazkodott a háború követelményéhez, mintha erre már békében készültek volna. A háború elején még a német szociálista táborok is nyomban beálltak a frontba s talán a legizgágóbb antimilitarista frakció hívei készítették az alkalmi hadi-műhelyekben a „legsikeresebb“ gránátokat.

Ezek közismert dolgok régen, ám a germán tanító mesterek rendszerét csak emlegették, de európa szerte alig követték. Csak itt-ott látszanak némi nyomok: Ausztriában ifjúsági tornaegyesületeket szerveztek s az obsitosokból veterán csapatok vagy céllovó egyletek alakultak; majd Angliából indult ki a *cserkész-csapatok* új divata, ott valami kutató, felfedező (szinte spion karaktert) nevelő rendszerrel; a németeknél és Ausztriában a természet megismerését és a természet viszontagságai türesére tanító elvekkel kezdték nevelni a cserkész diák-csoportokat, végül Galiciában sok lengyel nyelvszigeten már a falusi fiatalságot is ebbe az irányban kezdték befogni, — nálunk csak középiskolai (tehát



Minden gazdaságban :: Európaszerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és nélkülözhetetlenek. :: legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK“
és „HERKULES“ TENGERIMORZSOLÓK
KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely

különleges terménytisztító gépgyár és vasöntöde.

Ezévi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

urfi) divat lett sokfelé és legtöbbször muló szalmalánggal!

A Koszciuskó méltó utódaiból alakult ki a „lengyel légió“ eleje, az örök ellenséget sokszor a legnehezebb oldalról merészen támadó legionáriusok a galíciai lengyel falusi parasztiuk cserkész csoportjából kerültek.

Ezekután azonban nem teszek hazai összehasonlításokat: hiszen az A. és B. minden váriációjában besorozott 18—43 évesek a Pripet-mocsaraktól kezdve a „leggaládabb szövetséges“ ország 3000 méteres Tonale-magaslatáig számtalanszor beigazolták, hogy „nem fajult el még a székely vér!“ És mégis, ha úgy magamban titokban megvizsgálom a mai vergődő erdélyi társadalmi alakulásokat, kapkodó közgazdasági és kulturális irányzatainkat, úgy az okokat vizsgálva, az a kérdés merül fel lelkemben, nem-e lett volna helyesebb a társadalmi nevelést és fejlesztést a német iskolamesterek mintájára már régebben a fiatalságnál kezdeni a katonásan fegyelmezett tömeg nevelést és nem intellektuelleket hajszolni. Ez az Élet dolga, — hiszen a háborút követő közgazdasági harcban ugyan nagy szükség lesz a kitartással és erőmegfeszítéssel dolgozó gazdasági falanszterre, még a falusi akác-szegélyes házsorok mentén is!

*

És ezzel egy ugrással elérkeztem a cimbeli témámhoz. Illetve egy lendülettel belejutok kies Erdélyország kellős közepébe. Itt a „tuszádi kongresszus“ óta, mintegy 15 éve állami intézmények, vármegyei, hatósági közegek, társadalmi apostolok fáradoznak az erdélyi falusi társadalom kulturális, köz- és mezőgazdasági életének, tevékenységének fejlesztésén és ennek dacára (hogy nagyon egyszerű, de frappáns legyen a példa) az erdélyi mezőgazdaság ma sem tud pld. annyi tengerit termelni, hogy abból legfőbb tápláléka: a tengeri-liszt kikerüljön! Minden sikertelen falusi kultur-rohannál tűnődve az okokon a falusi pappal, tanítóval, jegyzővel: azt tapasztalják, — és az is az igazság, — hogy a falusi paraszti fiatalság időelőtt kiszökvén az elemi iskolából, katonai szolgálatra való bevonulásáig, tehát 20 éves koráig, magára van hagyatva, senki nem ügyel reá, nem vigyáz reá, egyenként és tömegében is alig fegyelmezi a „közrend“ §-a, mert kevés kivétellel már a szülői ház csupa gazdasági önzésből maga is ellene van az ismétlődő iskolázásnak és a vasárnapi tanításnak; szivesebben alkalmazza a sütvölvényt a libapásztorkodás, juh- és sertéslegeltetés és marhaörzés rangfokozatain át: hadd kezdje meg a gyerek idején a keresetet! Ez a kereset aztán arra jó, hogy nagyobbakat majmoló falusi passzió költségeit fedezhesse belőle, ficsoros ruházkodásra, dohányra, táncra és szerzésre. Vannak kivételek Erdély-szerre, — sőt a szász falvak ifjúsági nevelése általán kivétel! — de az bizonyos, hogy ilyen kamasz millióban, lelki árságban felcserepedett legénység béke idején csak keserves kurjongatás közepette öltöztet be az „angyalbőrbe“, a két évi „drill“ sem volt elég az „elvesztett cibil élet...“ szabadosságait teljesen kiirtani, sőt a császár kenyerén megnőtt önérték nem lévén alkalmas későbbi „ember sorban“ se községi közhasznu együttes munkára, mindenki a maga tövises gyalogösvényein törtet kicsi erejével: kevés előnyököt érhetvén el, a közboldogulás is alig számbavetőd. Pedig, ha erre az erdélyi falusi fiatalságot 14—20 éves koráig fokozatosan reá fegyelmezhetnék volna, 20—30 év után már megközelíthették volna pld. a dunántuli falusi közállapotokat; így tehát 40—50 évvel vagyunk hátrább Erdély-szerre.

Az erdélyi falusi fiatalság (14—20 éves legénység) tovább nevelését legcélszerűbben imperatív uton kell megkezdeni. Minden épkéz-láb kamaszt falvanként hatóságilag be kell sorozni a falusi cserkészbandába. Ennek mindenki tagja, akár gazdafi, akár szolgálaleány. Az egyenlőség elvét az erdélyi faluban is erőszakolni kell. A cserkészbandának (ugyan lehet másként is nevezni) 2 korosztálya lenne: a

14—16 évesek a megbízott tanító fegyelmezése és vezetése alá tartoznának; a 17—20 évesek vezére valamelyik pap lehetne — mindkettőnek végrehajtó szerve — a világháborúból vitézi medálliával megtért hősök. Ezek megható példája, meg a pap és tanító pedagógus módszerével kezelt falusi fiatalságból bizonyára gyorsan kialakul az új Magyarország felé célirányosabban haladó erdélyi falu.

Az „x“-községbeli cserkész-csapat „junior-jait“ tehát a tanító vezeti. Itt még kötelező az iskolás, mondhatnám önképzőköri foglalkozás; arra alkalmas fiukból meg kell szervezni az énekkart, a 15—16 éveseknek 2 éven át valamely falusi háziipari (vessző fonás, szerszámfaragás, seprű- és kefekötés stb.) tanítandó hetenként 2 estén és végül minden vasárnap délután katonás rendgyakorlatok, esetleg sportornázások gyakorlandók.

A 2-ik csoport (seniorok) alkalmas tagjai szintén részt vesznek a dalkör gyakorlatain; ezekből alakítandó a községi tűzoltó csoport a legkatonásabb fegyelmezéssel, mindenkinek vasárnaponként részt kell vennie a katonai rendgyakorlatokon és céllövészeteken, a csendőrök felügyelete alatti éjjeli őrségeken és hatáőrjáratokon, téli és nyári ünnepnapokon gyakorolniok kell a szabadban vagy erdőben való 24 órán táborozást, két szomszédos falu bandájának egymást kereső kontra cserkészésével. A seniorok kötelessége a falut rendben és tisztán tartani, a határutakat javítani, a vízmosásokat rendezni, vizipart rongálásokat helyrehozni — ha minderre valamilyen, megyei szabályrendelettel erőszakolható közmunka jellegben a község érdekében — szabadnapokon. Az emberi és állati első segély elemeire beoktatandók, a falusi gazdakör felolvasásain és előadásain tartoznak jelen lenni, stb., sok mód kínálkozik az általános műveltségi állapotokhoz képest a falusi paraszti fiatalság fegyelmezett tovább nevelésénél.

Ez tehát tart 21 éves koráig, katonai besorozásáig; itt két éven át a meglévő alapokon könnyebb lesz a katonai mesterséget szeretve megtanulni. Azonban nem szabad elhagyni, sőt kötelező lenne a kaszárnyákban a kulturális és gazdasági továbbnevelés is. Nemcsak téli mulatságként tartandók gazdasági kurzusok, (mint a háboru előtti években!) de zászlóaljanként a gazda fiukból megalakítandó a zászlóalj gazdaköre, melynek munkarendjében hetenként 2-szer tartandó gazdasági iskola, télen a kaszárnya iskolában, nyáron a zászlóalj kerttelepén: csak ezen az uton lehet leghamarább elterjeszteni szerte e hazában a vetemény termést, mely foglalkozási ág annyira elnagyolt még sok-sok vidéken, de leginkább Erdélyben.

A világháboru folyamán tapasztalhattuk, hogy a 6 hetes kiképzésen által esett B. népfelkelő a legnagyobb tűzben is jól megállta a helyét: ugy a bizonyára fennmaradó két éves szolgálati év nemcsak katonai kiképzésre lesz elegendő, de katonai fegyelm alá kerülő falusi gazdafiataliságnak a nevelését itt kell befejezni általános műveltségi és különösen gazdasági szempontból is. Nagyon komoly eszme ám ez uraim: mert a világháboru után új harc, a közgazdasági harc fog megindulni, és erre a falusi fiatalságot is elő kell készíteni és később szervezni. Erős meggyőződésem: ha az erdélyi paraszti fiatalság a fent vázolt fegyelmező nevelésben részesül 21-ik, illetve 23-ik évének bevégeztéig: az eddig hegykén hazatérő katonaviselt anyagból utóbb majd igen dolgos komoly falusi gazdák lesznek, akikkel már nyugodtabban lehet a falu sorsát intézni, gazdaköröket, szövetkezeteket és közhasznu alakulatokat létesíteni — úgy az egyesek, valamint az egész község hasznára.

*

Miután a falusi cserkészbandák alakítása faluról-falura, és járasonként is teljesítendő: ügyelőkre, ellenőrökre és parancsnokokra is szükség lesz. Ilyenekül alkalmazhatók a mostani világháborúból visszatérő kevésbé rokkant értelmes írástudó hősök. Sajnos minden falura

jut majd egy-két medáliás hős vagy altiszt, ezek lennének a falusi cserkészbanda parancsnokai — a pap, jegyző vagy tanító hatóságilag kinevezett elnökök: kik a szociális és gazdasági nevelést végeznék, de a rendet és fegyelmet a rokkant vitézek kezelnék, de már a honvédelmi miniszterium megbízása alapján, némi tiszteletdíjért. A körjegyzőségek helyén a rokkant törzsőrmester végezné az ellenőrzési munkákat, a járás székhelyén pedig a főszolgabíró hivatalba beosztott egy-két rokkant tiszt viselné a járási cserkészparancsnokságot. A fegyelmi vétség megtorlója azonban már a főszolgabíró, végrehajtója a csendőrség lenne.

Ha még felemlítem, hogy a falusi háziipar, szőlő- és gyümölcs-oltás, favédelem stb. dolgai is hamarabb terjednének, ha az arra a földmivelésügyi miniszterium közegei által kitanított rokkant mesterek lennének a fiatalság helyben lakó állandó tanítói, úgy ezen szervezet kiépítésével a rokkant kérdésen már nagyot lendítenénk. Hogy a fent vázolt elvek alapján nevelt és fegyelmezett paraszti fiatalság révén a bérce kis Haza kulturájában és közgazdaságában egy husz év alatt is hogy mekkora haladást lehetne elérni, annak megálmódására legyen szabad végezetül mások fantáziáját is provokálnom.

Dr. Cséser Lajos.

A fehér üröm értékesítéséről.

Flóránknak egyik legismertebb és leggyakoribb alakja a fehér üröm (Artemisia absinthium). Jól ismeri azt minden gazda, nemcsak az iskolát járt tudományos gazda, hanem az egyszerű földmives is, aki botanikai ismereteit apjától, anyjától szerezte künn a szabad mezőn. A mi vidékünkön nagyon közönséges burján a fehér üröm, főleg az elhanyagolt legelőkön, parlag helyeken, községek belsőségeiben tömegesen akadunk reá.

Miután az állatok nem nyulnak hozzá, annál inkább elszaporodik. A gazda szempontjából tehát értéktelen a fehér üröm, mint takarmánynövény a legelőn nem gyarapítja a hasznos növények sorozatát, hanem csak gyomnak tekintendő. Van azonban egy körülmény, amely a fehér ürömet figyelemre méltóvá teszi. I. az, hogy a fehér üröm nagy tömegben veszik meg a gyógynövénykereskedők és ezért évről évre nagyon keresik megvételre. Minden évben jut hozzám megkeresés, amelyben igen tetemes mennyiségű szárított fehér ürömet keresnek megvételre.

Nem régen egy wieni nagycég 40 wagon szárított ürömet keresett itt Kolozsvárt megvételre. 1912-ben 8—10,000 kg. száraz ürömet keresett itt megvételre az egyik wieni nagy drogista és q-jaért 14 K-t ígért. Egyik beregszászi kereskedő 1014 július 6-án azt írta nekem: „Ismételve kérem a fehér üröm termelő és szállító címét velem közölni, mert külföldi ügyfelem 30—40,000 kg. üröm után érdeklődik.“ Egyik nagyszőlősi kereskedő pedig írja, hogy „az üröm termesztésével akar foglalkozni, mivel külföldön nagy a szükséglet és évről évre kisebb a termés.“

A fehér üröm nagy keresletének oka főleg abban keresendő, hogy a pénzügyi kormány a fehér üröm porával denaturálja a marhasót. Erre a célra pedig tetemes mennyiségű üröm kell. E mellett szerepe van az ürömnek a gyógyászatban és a likörgyártás terén is.

A fehér üröm a legrégebbi idők óta a legmélyebb fájdalom symboluma volt, kivált a szeretett egyéntől való korai és örök elválás fájdalmát fejezte ki és ezért régen oda tették a ravatalra meg a máglyára és ráültették a sirookra.

A fehér üröm nagyon zamatos szagu és végtelenül keserű ízű; egyike a legkeserűbb növényeinknek. Ebből a keserű növényből már az ókorban is keserű italokat készítettek. Az ókorban az ilyen keserű italt bátorságot adónak tartották és a katonáknak adogatták. Ma a

chartreuse-likör, az abszint és az ürömös készítésére használják, amellyel gyomor- és májbaj elleni orvosságul szolgál. E végből kivonatolt és oldatot (extractum et tinctura absinthii) gyomorpseppeket stb. készítenek belőle. A fehér üröm illanó olajat, keserű anyagot (absinthin), azonkívül cserző anyagot és többféle más anyagot is tartalmaz. Belőle állítják elő az üröm-olajat (oleum absinthii).

Az ürömből készült likörnek hosszas és állandó élvezete pl. az abszintivás, roppantul ártalmas az emberi szervezetre s ezért egy néhány évvel ezelőtt megtiltották Franciaországban és Svájcban egyes kantonjaiban az abszintnak és hasonló ürömtartalmú liköröknek a gyártását és árusítását. Az abszint e káros hatását a benne lévő *thujonnak* köszöni, amely a fehér ürömben is benne van. Ez anyag máj-, vese- és idegbajt okoz és Franciaországban nagyon sűrűn okozott súlyos megbetegedéseket. A thujon u. i. első sorban a máj foszforsavas degenerációjára vezet, zsírfelhalmozódás kíséretében; ezenkívül hat az epevezetékre és a máj kórbontani elváltozását okozza azáltal, hogy a vörtesek egy részét tönkre teszi, amit a vassalak felgyülemelése mutat; végül a vesékre is lő a thujon és a vese elváltozását (nephritis-parendymatose) okozza. A thujontartalmú olajok pedig a központi idegrendszer primár excitációját idézik elő.

A francia és svájci abszinttilalom csökkentette ugyan az üröm és a belőle előállított olaj fogyasztását, de azért még ma is igen tekintélyes az, minek folytán a fehér ürömet Amerikában és Európában is több országban mesterségesen szaporítják, vagyis termesztik, még pedig az ürömolaj előállítására végett.

Azelőtt ugyan azt tartották, hogy az amerikai üröm-olaj nem olyan értékes, mint az európai és több ízben Európába küldték az amerikai ürömolajat, hogy Nyomban mint „európai” olajat vissza vigyék Amerikába. Azt is állították, hogy a nyugati államok éghajlata nem kedvez a fehér ürömnek, ma azonban nagyban termelik Amerikában az ürömolajat. Jelenleg Wisconsinban meglehetősen sok ürömet termesztnek, még pedig elsősorban *Sank County*-ban. Wisconsinban az ürömet a rendes vetésforgóba beállítva termesztik. E vetésforgó: üröm, tengeri, zab vagy árpa és megint üröm. A vetésforgó azonban három évnél tovább tart, mert az üröm a vetés esztendejében még kicsi marad s akkor még nem vágják az amerikaiak. A zabbal vagy árpával, mint védőnövényvel vetett ürömet csak a második évben vágják, mert akkor ad legtöbb olajat. Az ürömet addig hagyják meg a táblán, amíg az olajhozama kielégítő, azután kiszántják és a föld megjavítása végett tengerit termesztnek ott. Utána következik megint az üröm, valami tavaszi kalászossal, zabbal vagy árpával elvetve.

A fehér ürömet részint soros vetésben részint szórva mivelik. Wisconsinban inkább az utóbbit üzik, dacára annak, hogy a soros vetés nagyon kedvez az üröm fejlődésének. Wisconsinban oly nagy táblákon termesztik a fehér ürömet, hogy bajos lenne azt soros mivelésben részesíteni, másrészt pedig az ürömföldeket tavasszal és ősszel legeltetik is egészen az üröm kaszálásig, miután a legelőn járó állat nem nyul az ürömhöz és kárt nem tesz benne.

A fehér üröm magja igen apró, azért a vetés alá jól kell a földet megdolgozni. Vetés után nem szabad boronálni, a magot nem takarják be, rábizzák az első esőre, hogy az mossa be a magot a földbe.

Olajnyerés céljából akkor vágják a fehér ürömet, amikor virágzásban áll, mert akkor tartalmaz legtöbb illanó olajat. Az olajleparlásnak szánt növényeket előtte való nap lekaszálják és fonnyadni engedik és csak azután teszik bele a leparlóba. Egy töltés leparlása 10 óráig tart. A kifőzött ürömnövényt a mezőre szállítják vissza s ott trágyának széttergetik. A míg a növény meleg megeszti a szarvasmarha. Tejelő

teheneknek azonaan nem jó tápláléka az üröm, mert a tej tőle keserű mellékizt kap.

Ürömet természetnek minálunk is, de nem olajnyerésre, hanem mint herbát megszáritva hozzák forgalomba. Az üröm termesztése eléggé jövedelmező és tekintettel arra, hogy az üröm talajban nem válogatós, mindenféle gyenge, rossz földön is megterem, azért az egyébként bajosan értékesíthető földek hasznosítására használható. A fehér üröm pl. egészen jól diszlik a nyers sárga agyagföldön, amelyen rendes kulturnövényeink nem teremnek meg. Ott láthatjuk az ürömet a kőbányák bányáin, frissen kihányt földterületein; még a vörösbarna és sárga vasas földeken is, és mindenütt szépen diszlik. Az új töltések nyers földjét is elsősorban a fehér üröm népesíti be. Legelőkön a kopárrá vált földeket, a marha állás- és háló helyeit főleg az üröm foglalja el.

A kolozsvári gazdasági akadémia botanikus kertjében és gyógynövénytelepén több év óta természetem a fehér ürömet és azt tapasztaltam, hogy az igen kötött, vad, nyers sárga agyagtalaj kihasználására jól fölhasználható. Ezidén rendes, jó termőerőben lévő földön tettem kísérletet a vetésével és a következőket tapasztaltam.

Egy 10·85 m hosszú és 17·30 m széles ágyást, amelynek területe tehát 187·705 négyzet meter volt, üröm termesztésre választottam ki. 1914 november 7-én megrágyáztuk és felástuk. Két férfi felásta egy nap alatt. November 9-én bevetettük saját termésű ürömmaggal. A magot sorba vetettük kézzel, a sorok távolsága 25 cm. volt. A maggal nem takarékoskodtunk, tekintettel annak apró voltára és kétséges csirázó képességére. Elvetettünk ilyenformán 1·6 kg magot. 1915. május 21-én voltak az első palánták láthatók. Ekkor még gyéren kelt az üröm, mert az 1915-iki május nagyon száraz volt, csak május végén kaptunk esőt s ezen kiadóbb eső után, június elején már szépen fejlődött az üröm és teljesen ellepte az ágyást.

Július elején már olyan szépen diszlett az üröm, hogy kaszálható volt. Július 9-én lekaszáltuk. Egy férfi 1/2 óra alatt lekaszálta és 4 asszony hordta, lemérte és ponyvára széttergette megszáradás végett. Az első vágás adott nyersen 226 kg. levelet, amiből megszáritás után 45 kg. száraz áru lett. Az első kaszálás után csakhamar olyan szépen zöldült ki újra az üröm, hogy augusztus 13-án másodszor is kaszálhattuk. A munka és az eredmény ugyanaz volt, mint az első alkalommal. Végeredményben kaptunk őszire erről a tábláról 95 kg. száraz árut, amit a rendes 28 filléres árban értékesítve 26 K 60 fillér jövedelemhez juttat bennünket. Az igazi termést az üröm azonban csak a második évtől kezdve fogja adni. Ezidén az üröm még nem virágzott és csak töállású levélcsomókat hajtott, amelyek szármentes ürömet szolgáltatottak.

A fehér üröm azonban hazánk legnagyobb részében vadon terem, még pedig igen nagy tömegben. Nálunk Kolozsvár vidékén és a környező falvak határában oly bőven terem a fehér üröm, hogy csekély fáradsággal, igen nagy tömeget lehetne összeszedni. A Mezőség szintén bőven van üröm, azután az Alföldön végig Magyarország északi vidékéig, mindenfelé akadunk rá. Kassán túl észak felé nem találtam fehér ürömet és a Szepesség bércei rónáit végig barangolva, nem akadtam rá, ellenben Kassa határában és attól dél felé annál sűrűbben.

Ezt a vadon termő fehér ürömet ki kellene használni, össze kellene gyűjteni és meg kellene szárítani. A szárítása annyival is könnyebb, mert a fehér ürömet a napon széttergetve lehet legjobban megszáritani, csak az esőtől kell óvni.

Az üröm szedéssel a szegény nép, más munka és nehezebb munka híján elég szép, mellékkeresethez juthat. Pl. nálunk Kolozsvárt egy éltesebb szegény ember 50—100 kiló ürömet szedett össze egy nap alatt. Az egyik esztendő-

ben július 28—30-ig 14 K 88 fill. keresett az üröm szedéssel. Egy másik ember pedig a leányával együtt július 25—27-ig 29 K 16 fill. keresett ezen az uton.

Dr. Péter Béla.

A burgonya, mint sertéstakarmány.

Nálunk a burgonyát nem méltányoltuk eddig a sertéstartásnál abban a mértékben, mint azt megérdemelné és mint ahogyan méltányolják már évtizedek óta a németek, akik pedig újabban a modern sertéstartásnak és tenyésztésnek elsőrangú mesterei lettek. Most a drága háborus világban megtanulhatnánk tőlük egyet-mást nem csupán a hadviselés terén, hanem a békés polgári munkálkodás mezején is. Ilyen megtanulni való az is, hogy főtt burgonya elsőrangú sertéstakarmány és pedig úgy a tenyészsertések tartásánál, mint a hizlalásánál. Hazai viszonyaink között és különösen most, a háborus állapotokban még különösen jelentőségteljessé teszi a burgonyaetetését az, hogy malmaink hulladékával, a korpával keverten, minden tekintetben kielégítő és emellett a legolcsóbb takarmányt szolgáltatja úgy, hogy valószínűleg hazafias cselekedet lenne ma, ha a sertéstartó gazda lehetőleg megtakarítja a szemes eleséget és helyette korpás burgonyát ad sertéseinek. Igaz, hogy a burgonya is emberi táplálék, de ebből az ország jelentékeny részében olyan készletek állanak rendelkezésre, amelyek lehetővé teszik nem csupán emberi táplálkozásra, hanem állati táplálásra leendő széleskörű felhasználását. Az apró vagy a rohadó burgonyával nem is tudunk egyebet tenni, minthogy sertéseinkkel etetjük fel. A burgonyában rejlő tápláló erőnek tökéletes kihasználásához azonban szükséges, hogy azt főtt állapotban adjuk, mert a keményítőszemcsékhez csak így juthatnak hozzá tökéletesen a gyomor és belek emésztő nedvei, másrészt szükséges, hogy a meglehetősen mennyiségű emésztendő fehérjét tartalmazó korpával keverjük, mert csakis így biztosíthatjuk, hogy sertéseink minden tekintetben kielégítő táplálásban részesüljenek.

Ami az adandó adagokat és a keverés arányát illeti, az természetesen rendkívül változó a sertések kora, testsúlya, a tartás célja stb. szerint, mégis mihez tartás végett álljanak itt a következők:

A 100 kg. élősúlyu hizósértés az első időszakban, amikor a burgonya és korpa etetése a legindokoltabb, kíván naponként 4—5 kg. takarmánymennyiségben 340 gramm fehérjét. Ezt a mennyiséget megközelítjük, ha a sertéssel naponként 8 kg. burgonyát és 3 kg. korpát etetünk, ez megfelel mintegy 3 kg. keményítőértéknek, vagyis képes 75 dekagramm súlygyarapodást előidézni. Hasonló súlygyarapodás létrehozásához szükséges volna mintegy 4—5 kg. árpadara. A jelzett mennyiségű árpadara értéke ma 1.44 kor., míg a 8 kg. takarmányburgonya árát kilogrammonként 5 fillérenél, a korpa árát kilogrammonként 20 fillérenél többre nem számíthatjuk, vagyis a burgonya és korpa etetése összesen csak napi 100 fillérré rug, tehát az árpaetetéssel szemben 44 fillér megtakarítást jelent. A tengeri olcsóbb hizláló abrak ugyan, mert hasonló eredmény eléréséhez elegendő volna 3.75 kg. tengeri, ennek mai értéke pedig mintegy 98 fillér. A különbség tehát itt csekély. Figyelembe kell azonban vennünk, hogy a jelzett mennyiségű tengeri fehérjetartalma nem felel meg a kívánalomnak. A sertés u. i. mint fent jeleztük, napi 340 gramm fehérjét kíván, míg a 3.75 kg. tengeri csak mintegy 300 gramm fehérjét tartalmaz. Ez a fehérjemennyiség elegendőnek bizonyul a hizlalás végén, de nem annak kezdeti időszakában. Ezért mondjuk, hogy a hizlalás kezdetén a legjobb és legolcsóbb sertéshizláló takarmány a fenti mértékben kevert burgonya és korpa.

Más sertések tartásánál a burgonya és korpa kitűnő kiegészítő lehet. A tenyészsertésnek, főké-

pen pedig a növendékeknek etetésénél kiváló gondunkat kell hogy képezze az, hogy azok mindig kapjanak valami rágnivalót, tehát szemestengerit, vagy árpát, mert különben rágózmaik nem fejlődhetnek ki és nem izmosodhatnak meg eléggé. Erre való tekintettel sem az anyakocákat, sem a növendéksertéseket nem tanácsos kizárólag főtt burgonyán és korpán tartani, hanem etessünk valami szemet is. Hogy példával szolgáljak: tenyésztésre szánt malacok fél éves korukban kaphatnak minden 100 kg. élősulyra 5 kg. burgonyát, 2 kg. buzakorpát és 1 kg. árpát szemésen. Ebben a takarmányösszetételben körülbelül megkapják mindazon táplálóanyagokat, amelyekre jó fejlődésükhöz szükségük van, elsősorban a szükséges fehérjét. A malacokat naponként kétszer etetjük, először mindig a korpával elkevert főtt burgonyát adjuk eléjük, azután a szemes árpát. Megfelelő ivóvizről és nyalósóról szintén szükséges gondoskodni.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

A m. kir. földmivelésügyi miniszter 1915. évi december 6-án 84785/915. eln. szám alatt kelt és valamennyi vármegye alispánjához és valamennyi thjt. város polgármesteréhez intézett körrendeletének másolata.

A hadvezetőség sürgős széna és szalma szükségletének biztosítása érdekében a cs. és kir. hadügyminiszter urral egyetértőleg arra a megállapodásra jutottam, hogy a cs. és kir. katonai parancsnokságok hadbiztosságai a Cimmel közvetlenül érintkezésbe lépve, együttesen fogják a Cimmel a hadvezetőség részére eladásra önként felajánlott széna, valamint őszi és tavaszi szalma átvételi árát megállapítani.

Fölhivom a Cimet, hogy a széna és szalma árának megállapításánál a közreműködő hatósági közegeken kívül a gazdasági tényezőket (gazdasági egyesület, m. kir. gazdasági felügyelőség) is hallgassa meg.

A megállapítandó árak mindig csak preleletlen állapotban lévő szénára és szalmára vonatkozhatnak.

A nevezett terményeknek a hadvezetőség részére lenndő önkéntes felajánlásra vonatkozó hatósági fölhívás a legszélesebb körben eszközlendő és hangsúlyozandó a fölhívásban az, hogy azok részére, a kik a tulajdonukban levő és a saját házi és gazdasági szükségletüket meghaladó mennyiségű szénát, valamint őszi és tavaszi szalmát a hadvezetőség részére önként nem ajánlják föl: ezeknek a terményeknek repurálása esetén csak az alacsonyabb térítési árak fizetnek meg.

Az eladásra önként felajánlott széna és szalma mennyiségek preleselésére vonatkozólag a cs. és kir. katonai parancsnokságok hadbiztosságai fognak esetleg a tulajdonosokkal vagy másokkal megegyezni.

Ebben az esetben az árak a lehetőség szerint úgy állapítandók meg, hogy azokban a szénának és szalmának a vasuti állomáshoz préselt állapotban történő szállítása bentfoglaltassék; ha pedig ez nem volna lehetséges: a preleletlen széna és szalma ára a vasuti állomás távolságának figyelembevételével, vagy pedig a fuvardíj kilométerenként egységesen állapítandó meg.

Báró Ghillány s. k.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— A szövetkezetek és a feldult kárpáti falvak ujjaépítése. Az Országos Központi Hitelszövetkezet kötelekbe tartozó szövetkezetek körében nem lankadó buzgalommal folyik a gyűjtés az oroszok által feldult kárpáti falvak ujjaépítésére, amelyet a központ 30.000 koronával nyitott meg. Gróf Khuen-Héderváry Károly, mint a Haboruban feldult tüzhelyeket

ujraépi ő bizottság elnöke a sikeres gyűjtés kapcsán most levelet intézett az OKH-hoz, amelyben többek közt így ír: »Folyó hó 2-ikán V. 108.734 sz. a. kelt nagybecsű levelükből —ugymond— örömmel vettem tudomásul, hogy a kötelekbe tartozó szövetkezetek körében megindított akciójuk mult hó 30-ig 168.737 K. 59 f. összegű gyűjtést eredményezett és hogy még most is folytonosan érkeznek be újabb adományok. E fényes eredmény láttára szükségét érzem, hogy hazafias akciónk ily lelkes felkarolásáért Önöknek, mint az akció kezdeményezőjének, Országos Bizottságunk hálás köszönetét fejezze ki és arra kérem Önöket, méltó tassanak a szegény kárvallottak nevében tolmácsolt hálánkat közölni minden egyes nemes szívű adakozóval, aki a gyűjtés ilyen minden várakozást felülmúló sikeréhez hozzájárult.« Valóban, a gyűjtés minden várakozást felülmúlt és minden egyes adakozó rászolgált a kifejezésre jutott hálára.

— Magyarok visszavándorlása. A Gazdaszövetség, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja megállapítja, hogy a háboru győzelmes befejezésén kívül nincs ma fontosabb ügye a magyar nemzetnek, mint az amerikai magyarság visszavándorlása. A háboru által ütött résekét részben csak az amerikai magyarság viszszaajövele tudja pótolni. Ha többet várnak a mezőgazdaságtól, adjanak neki munkaerőt is. Gépekkel nem lehet mindent pótolni az embert, a magyar földművest pedig semmi más náció nem bírja helyettesíteni. Az amerikai magyarság visszavándorlása nagy nyereség lenne, a melyet nem szabad elveszíteni okatlan huzavonával. Már most kell előkészíteni a mozgalmat, hogy a tengeri hajóforgalom megindultával az oceanjárókon megindulhasson a magyarság visszavándorlása. Nekünk van egy országos szervünk a belügyi kormány mellett. Ez a kivándorlási tanács, melynek már érkezett az órája, hogy állandóan és lázas buzgalommal dolgozzék.

Vágósertések kivitele Ausztriába. A disznósírért, szalonnáért és sertés-husért követelhető legmagasabb árak megállapításáról szóló rendelettel kapcsolatosan az osztrák kormányval történt megállapodás után kontingentáltatott a magyar szent korona országaiából Ausztriába kivihető élő sertések száma az egyes súlykategóriák szerint. Ezzel kapcsolatban a földmivelésügyi miniszter a következő rendeletet adta ki: Vágósertésként csak olyan sertés boesátható Ausztriába kivitelre, amely sertés már nyilván annyira fel van hizlalva, hogy az, az élősúlyára való tekintet nélkül, tényleg késre érett, nem pedig olyan félig kész vagy nyers áru, amelynek időelőtti levágása, kivált a jelenlegi körülmények között, főleg a közlelmezés szempontjából kétségen kívül káros volna. Az élősertés-kontingensek igénybevétele pontosan ellenőrzendő. Az ilyen szállítmányoknak a felrakási vasulállomáson állatorvosi vizsgálat alá vétele alkalomával azokat az állatorvosoknak pontosan számba kell venni és a rendelkezésre álló súlymegállapítási adatok alapján, ilyenek hiánya esetén pedig gondosan foganatosítandó szakszerű becslés után állapítsák meg azt, hogy ugyanabban a szállítmányban élősúly szerint osztályozva hány darab hizott vagyis egyenként 120 kilógrammon felüli felhízott vagyis egyenként 60 kilógrammon felüli, de 120 kilógrammon aluli sertés kerül Ausztriába kivitelre. Ezek a szállítmányok utközben át nem irányíthatók és ez a körülmény a szállítmány marhalo-

velein feltűnően jelzendő. Abban az esetben azonban, ha utközben akár állat-egészségrendőri, akár pedig vasutüzemi okoknál fogva elkerülhetetlen szüksége merül fel a kirakásnak, az átrakásnak, vagy más rendeltetési helyre való átirányításnak: akkor ez csakis a marharakodóul engedélyezett legközelebbi vasutállomásra kirendelt állatorvos közbenjöttével történhetik, aki tartozik erről a m. kir. földmivelésügyi miniszterium állatforgalmi osztályára címzett táviratban kimerítő jelentést tenni. Élő sertéseket az említett kontingensek keretén kívül Ausztriába kivinni nem szabad, ezért tilos az élő sertéseknek nem vasuton Ausztriába esetről-esetre szóló itteni előzetes engedély nélkül való kivitele. A nem vasuton Ausztriába irányuló tilalomellenes ilyen esetleges kivitt különösen a határszéli vidékeken hathatósan akadályozzák meg a hatóságok és a hatósági állatorvosok. Ezek a rendelkezések december 16-án léptek életbe.

— Lókorházból kiselejtezt csikók a gazdáknak. A földmivelésügyi miniszter a grodeki és rudki lókorházakból kiselejtezt, választott csikók közül 90 darabot Arad vármegye gazdaközönsége részére engedélyezett, árverés utáni kiosztás céljából. A csikók árverését, 50 korona kiáltási ár mellett, az Aradvármegyei Gazdasági Egyesület és a vármegyei lótenyésztő-bizottság együttes közreműködése mellett Aradon tartották meg igen jó sikerrel, amennyiben az árverést rendező egyesület gondot fordított arra, hogy csakis olyan gazdák vásárolhassanak a csikókból, akikről a katonaság tréningulatra lovakat rekvirált, akiknek tehát elvitt lovaik pótlása céljából ezen csikókra igen nagy szükségük volt. A csikók minőségüknek megfelelő, normális áron jutottak a gazdák kezébe.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

A MAGYAR JELZÁLOG HITELBANK

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jokai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H Á Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGKÖZSÖBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT.

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszállandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET

bizalmi férfiai adnak véleményyt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

Telefonszám 27.

Keresek

egy ügyes, a gazdaságban teljesen jártas, románul is beszélő

ISPÁNT

Cim: a kiadó-hivatalban. ::

3236

Gazdák Biztosító Szövetkezete

Alapítattott: 1900-ban. Alapítattott: 1900-ban. Igazgatóság Budapesten IX. Kalvin-tér 10. Saját székházában

Biztosításokat elfogad tűz-, jég- és betöréses-lopás ellen, ugyszintén az ember életére a legkülönbözőbb módozatok szerint előnyös föltételek mellett.

Az üzleteredményben a biztosított tagok díjarányukban részesülnek.
A lefolyt 14 év alatt a tagok hétszer részesültek az üzleteredményből közgyűlési határozat értelmében díjvisszatérítésben.
Biztosítási ajánlatok benyújtandók közvetlenül az igazgatóságához, vagy az ország minden egyes helyén működő képviselők közvetítésével. Nyomtatványokkal és felvilágosítással minden irányban készséggel szolgál az igazgatóság.

A szövetkezet biztosítékai 1914 XII. 31.:
Alapítványi üzletrészek és üzletrészek 2,550.760— K
Díjtartalékok és díjvitel (levonva a biztosítást illető részt) 3,421.937.58 „
Háztartalékok (evonva a viszontbiztosítást illető részt) 386.879.10 „
Külön és egyéb tartalékok 640.502.27 „
A szövetkezet kötelezettségeinek fedezetére mindezek előtt az évi díjbévetel és kamatjövdelem szolgál, az kitett 1914-ben 7,358.260— „

14,358.339.76 K
Biztosított tagjainak fennállása óta kifizett
tűzkárokból 15,050.000— „
jégkárokból 7,072.000— „
Biztosított érték tűzben 1914. évben 960,000.000— „
jégben 63,500.000— „
Életűzet állománya 19,013.428— „

A „Gazdák Biztosító Szövetkezete” alapítása és fiókintézménye a „GONDVISELÉS” Országos Központi Segélyező-Társulat Budapest, IX. Kalvin-tér 10., mely társulat tagjai részére 50 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélybiztosítást nyújt, népbiztosítási osztálya keretében pedig 200) koronáig hozomány, katonai és vegyes biztosításokat közvetít minden orvosi vizsgálat nélkül.

Szuperfoszfátot és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a Mütrágyát Értékesítő Szövetkezet Budapest, V. kerület, Fürdő-utca 8. szám.

3011

A gyulafehérvári püspökség tulajdonát képező alsófehér megyei

Maroshid vámbérlete

1916. jan. 1.-től egy, esetleg több évre

Bérbeadó.

Feltételek az Uradalmi Jószágigazgatóságnál, Gyulafehérvártt, megtekinthetők.

Zárt ajánlatok 1916. január 3-ig beadandók.

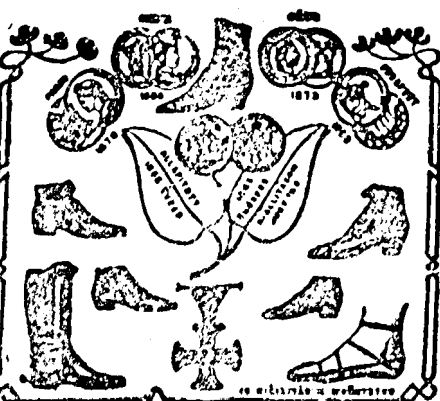
Ugyanezen napon lesz délelőtt 9 órakor megtartva a nyílvános árverés is, az igazgatósági hivatalban.

3234

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Fölvívja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangú műhelyében a legjobb anyagból, legújabb divatszerint készült közkedveltségű férfi és női cipőraktárára



3008

Megrendelés után készít amerikai és francia vagy bármily tetszés szerinti faconu cipöket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábra találó cipő neküldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.

A HÁBORU

megtanított minket arra, hogy mindennel takarékoskodjunk.

Különösen így van ez a mezőgazdasági termékekkel. Ma már értékes az is, amire eddig ügyet sem vetettünk.

Most van a kukorica morzsolás ideje. Eddig a kukorica csutka értéktelen hulladék volt.

Ma már nem az.

Ne vessétek szemétdombra a kukorica csutkát! Ne dobjátok azt a tűzre!

A dicsőszentmártoni mőmalom megveszi azt drága pénzen és fizet minden 100 kilóért 3 K 50 f-t.

FIGYELEM!

Gyűjtse tehát mindenki össze a tengeri csutkát és értékesítse azt a mőmalomnál. Pénzt csinálhat most a gazda ott, ahol nem is sejt.

Legokosabb, ha minden faluban akad egy-két élelmes vállalkozó, ki a tengeri csutkát megfelelő díjazásért összegyűjti a malom részére.

Aki vállalkozni akar jelentkezék a mőmalomnál.

Dicsőszentmárton, 1915 dec. hó.

Első Kisküküllővölgyi Hengermőmalom Albina takaré- és hitelintézet. 3235

Zsákot, Zsineget,

ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert

FISCHER-féle zsák- és ponyvagyárban Budapest, V., Nádor-utca 31-33. szám.

Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZOINTÉZET Kérjen ajánlatot

KOLOZSVÁRI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

□□□

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékpénztéket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyújtani a közönségnek, hogy pénzfelteslegeit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhesse.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccétermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

tresort tart a közönség rendelkezésére.